

Bylo? Nebylo?

Studoval jsem na filozofické fakultě v Praze. A v Praze jsem chtěl od roku 1936 zůstat. Ale sen se mi nesplnil. Místo zatímního profesora dostal jsem od 1. září na gymnázium v Brně (klasickém, jak se mu říkalo). Ve městě, které jsem neznal, protože jsem je navštívil předtím toliko jednou: jako student venkovského gymnázia u příležitosti Výstavy soudobé kultury r. 1928.

Když jsem do Brna poslední srpnový den přijel a podle inzerátu v Lidových novinách opatřil si svobodárnu, potěšilo mě, že v této metropoli Moravskoslezské země je mnoho zeleně, že každou ulici lemují jiné stromy, někde dokonce šeříky.

Při vstupu do sborovny gymnázia byl jsem ohromen. Hemžilo se tu na 65 profesorů (mezi nimi několik profesorek), většinou věkově starších. Cítil jsem se stísněně, nebylo mi ještě čtyřicet let. Hledal jsem oporu u někoho mladšího. A našel ji ve vysokém, štíhlém, snědém Rudolfu Havlovi. Byl o jeden rok starší nežli já a také začal učit. Oba jsme byli pověřeni třídnictvím v primách. Seděli jsme za tzv. proletářským stolem. Nazval jsem ho tak, protože byl pokryt jenom bílým balícím papírem, na rozdíl od dlouhého stolu s temně zeleným sukem, u něhož po obou stranách zasedali starší „páni kolegové“. K „proletářskému stolu“ přišel r. 1937 Josef Veselka, latinář a filozof, který již teh-

dy věnoval všechen volný čas řízení vysokoškolského pěveckého sboru Moravan.

Klasické gymnázium v Brně bylo v druhé polovině třicátých let ústavem pokrokovým. Vládl tu, zejména za ředitele dr. Josefa Kudely (od 1. ledna 1937), docela jiný duch nežli v dobách, kdy na ústavě studovali Vilém Mrštík a Petr Bezruč. Duch demokraticky snášenlivý. A to mezi jednotlivými členy sboru (učil zde mimo jiné klasický filolog Ferdinand Stiebitz, přírodovědec, houbař Jan Macků, psycholog a básník Robert Konečný) i mezi profesory a žactvem. Projevilo se to např. při majáles, kdy v odbíjené nastoupilo proti sobě družstvo profesorů a družstvo žáků. Ústav měl (asi jako první na Moravě) školní rozhlas, v němž vysílal vlastní pořady, žakovský orchestr, žakovský pěvecký sbor apod.

Konference se konala jenom jednou za čtvrtletí - klasifikační. Všechny záležitosti vyřizoval ředitel Kudela (učil 6 hodin) se svým sekretářem prof. Josefem Hladkým (učil 14 hodin) během hlavní přestávky. Třídní profesori vládli razítky, aby dávali běžná potvrzení (průkazky na dráhu atp.) za ředitele sami.

My mladí, neženatí, ničím kromě školy nevázaní, měli jsme mnoho volného času. Rudolf Havel ho dost strávil na filozofické fakultě, kde byl žákem Arna Nováka. U něho vypracoval z češtiny státní práci na téma Březina a Nietzsche. Často přinášel ukázat nějaký Novákův rukopis, který vyhrábl z koše v jeho pracovně. Jednou mě Havel

přivedl na Novákovu přednášku. Vzrůstem malý profesor s velkou hlavou stál po celou dobu, kdy mluvil s těžkým zátěžím ráčkování, na špičkách. Jinak to byl řečník pohotový, poněkud však mnohomluvný. O Havl^{ovi}vi říkával: „Éé, pan Havel to má dobré; dopoledne učí a odpoledne má pro ... (dívčí jméno).“

S Rudolfem Havlem nás sbližovalo mimo jiné to, že jsme rádi recitovali básníky. On znal Máchův Máj z paměti, oba jsme se doplňovali v Nezvalově Edisonovi a milovali Karla Tomana. Naše láska k poslednímu ze jmenovaných básníků se projevila vytvořením krásné svazečky. Vybral jsem z Tomana svoje nejmilovanější básně a odevzdal je příteli. Ten je kaligraficky (písmem, které napodobovalo rukopis Otokara Březiny) na ruční papír přepsal a do bílých desek svázal. V tiráži uvedl, že tento výbor vychází v jednom výtisku pro mne. Již tehdy měl Havel zálibu ve sbírání rukopisů významných spisovatelů. Daroval jsem mu dva korespondenční lístky, které mi r.1935 poslal Stanislav K. Neumann.

Náš častý styk s Rudolfem Havlem končival někdy ve vinárně. Milovali jsme italskou vinárnu na Veverčí ulici. Nejenom pro znamenitá vína, která tu podávali, ale i pro neobvyklá jídla. Všechno bylo tehdy relativně levné a náš měsíční příjem 1150 Kčs vysoký. Za padesátku mohli jsme ve vinárně během večera dvakrát povečeřet, popít slunného nápoje do sytosti, dát utržit kočebrovi, který prodával různé figurky, nebo babičkám, které přicházely s kytičkami.

Ve Velkých Pavlovicích, kterážto obec na Slovácku sly-

nala množstvím meruněk a bohatstvím vinné révy, žil Hav-
lův otec, hospodářský správce. Pro mne byla jižní Morava,
„zem žárná“, něčím zvláštním, přitažlivým.

K výročí narození Jana Herbena (zemřel 24. prosince
1936) odhalovala se v Brumovicích r. 1937 na jeho rodném
domě pamětní deska. Slavnostní řeč přednesl prof. Miloslav
Hýsek. Byli jsme s Rudolfem Havlem u toho. Slunce pálilo.
Ke slávě vinorodého kraje a jeho zpěvného lidu.

Na podzim r. 1937 nastoupil Havel vojenskou prezenční
službu. I během ní jsme se setkávali. Bral ji dost spor-
tovně a ironický humor ve vojenském stejnokroji neztrácel.

Pětačtyřicet let se známe s Rudolfem Havlem. Průbě-
hem nich se vyskytly v našem přátelství přílivy a odlivy.
Na počátku to však bylo přátelství ničím nezkalené, verv-
ní, chápavé a nezištné. Nemusili jsme promluvit a věděli
jsme, co má který z nás na mysli.

Je to již dávno.

Artur Závodský